

Täysistunto

Keskiviikko 11.1.2023 klo 14.00—17.48

5. Valtioneuvoston selonteko kansallisesta ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelmasta vuoteen 2030 Hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa

Valtioneuvoston selonteko VNS 15/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan sekä ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Esittelypuheenvuoron käyttää maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen, ja esittelypuheenvuoro kestää kymmenisen minuuttia. Tämän jälkeen puhemies myöntää kahden minuutin vastauspuheenvuorot eduskuntaryhmien ilmoittamille edustajille. Muut vastauspuheenvuorot ovat yhden minuutin mittaisia. Tämän debatin jälkeen keskustelu jatkuu nopeatahtisena siten, että etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään sen viisi minuuttia.

Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään yksi tunti. — Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.02 **Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Äärimmäiset sääilmiöt ja ilmastomuutos aiheuttavat jo nyt vaikutuksia luontoon, ihmisiin, talouteen ja yhteiskuntaan. Ilmastomuutoksen vaikutukset kohdistuvat rajuimminkin maailman köyhimpiin maihin, mutta eivät ilmastomuutoksen vaikutukset, äärimmäiset sääilmiöt ynnä muut, ole meillekään mitenkään vieraita ja olemme mekin valitettavasti niitä nähneet tässä viime vuosina. Muun muassa olemme kokeneet katovuosia maataloudessa niin kuivuuden kuin jatkuvien sateiden vuoksi, ja olemme valitettavasti myös Suomen metsissä nähneet tuholaiten aiheuttamia vahinkoja. On ollut helleaaltoja, joiden aikana kuolleisuus ja terveyshaitat ovat lisääntyneet, ja kuivuuskaudet vaikuttavat myös vesihuoltoon paikallisesti.

On välttämätöntä, puhemies, että teemme varautumis- ja sopeutumistoimia ilmastomuutoksen vuoksi. Tämä ei tarkoita sitä, ettemme pyrkisi hidastamaan tai jopa pysäyttämään ilmastomuutosta, mutta politiikassa tosiasiat täytyy tunnustaa. Tosiasioiden tunnistamiseen kuuluu ilmastomuutokseen sopeutumis- ja varautumistoimet, ja niitä tässä esillä olevassa selonteossa käsitellään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

Sopeutumisella tarkoitetaan ilmastomuutoksen vaikutusten ja seurausten ennaltaehkäisyä ja vähentämistä ja niihin varautumista sekä niin sanotun yhteiskunnan ilmastokestävyyden vahvistamista. Ilmastomuutos ei aiheuta meille vain negatiivisia vaikutuksia, vaan ennakoivaa sopeutumista tekemällä meidän on mahdollista myös hyötyä sen tuomista mahdollisuuksista yhteistyössä yritysmaailman kanssa. Haluamme varmistaa, että ilmastomuutos ei aiheuta Suomessa vakavia katastrofeja eikä heikennä elinkeinoelämämme toimintaedellytyksiä. Kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelman 2030 visiona on varmistaa pitkällä aikavälillä hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa. — Eipä paljon ajankohtaisempaa visiota voisi kuvitella.

Tämä käsitellyssä oleva suunnitelma kokoaa yhteen priorisoidut tavoitteet ja toimenpiteet eri hallinnonaloilta, joilla vastataan ilmastomuutoksen tuomiin haasteisiin 2020-luvulla. Käyn, puhemies, tiiviisti läpi tämän selonteon, suunnitelman, keskeisimmän sisälön ja sen, miten sitä on tarkoitus toimeenpanna.

Suunnitelmassa on 24 eri tavoitetta, jotka on jaoteltu teemoihin, esimerkiksi kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus, ruoka- ja ravitsemusturva, infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö, luonnonvarat, luonnon monimuotoisuus sekä kulttuuriperintö ja kulttuuriympäristö. Suunnitelmaan sisältyy myös kuivuusriskien hallinta ja helteiden terveyshaittoihin varautuminen.

Suomessa yksi erittäin keskeinen osa ilmastomuutokseen sopeutumisesta on se, miten meidän metsämme selviävät tästä muuttuvasta ilmastosta. Täytyy huolehtia metsiemme kasvukyvystä ja terveydestä. Metsiin kohdistuvat tuhoriskit kasvavat ilmaston muuttuessa, mutta tähänkin voidaan varautua ja tätäkin voidaan hillitä huolehtimalla metsien kasvukyvystä ja metsien terveydestä. Metsien monimuotoisuus ja metsien elinvoimaisuus vahvistavat kykyämme sopeutua ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Elinvoimaiset, monimuotoiset ja ilmastokestävät metsät mahdollistavat yhteiskuntamme kaiken toiminnan pohjan tulevaisuudessa.

Iso osa tavoitteista ja toimista, joita tässä ohjelmassa on, on poikkileikkaavia, sillä on aivan päivänselvä asia, että ilmastokriisi ja ilmastopolitiikka leikkaavat läpi kaikki meidän yhteiskuntamme ja julkishallintomme sektorit. Suunnitelmassa on esimerkiksi toimia sopeutumiseen liittyvän viestinnän ja vuorovaikuttamisen kehittämiseen. Lisäksi on pohdittu, miten EU-rahoitusta voitaisiin nykyistä paremmin hyödyntää ilmasto-ongelmien hillinnässä. Suunnitelman toimet pyritään toimeenpanemaan kustannustehokkaasti, vaikuttavasti ja oikeudenmukaisesti. Tämä suunnitelma tarjoaa mahdollisuuden nostaa kansallisen sopeutumistyömme uudelle tasolle ja vahvistaa Suomen edelläkävijyyttä tällä ilmastotyön tärkeällä osa-alueella.

Kansallinen ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelma täydentää tällä hallituskaudella laadittuja muita ilmastopoliittisia suunnitelmia. Tämän sopeutumis suunnitelman valmistelussa on ollut erittäin laaja kokoonpano. Poikkeuksellisen paljon eri ministeriöitä, kymmenen eri ministeriötä, on ollut tätä valmistelemassa. Lisäksi on hyödynnetty erittäin laajasti eri ministeriöiden alaisten virastojen asiantuntemusta. Vuorovaikutus eri sidosryhmien ja toimijoiden kanssa oli keskeinen osa suunnitelman valmistelua. Olemme muun muassa käyneet rakentavaa vuoropuhelua saamelaiskäräjien edustajien kanssa ja kuulleet nuorempia suomalaisia digitaalisin välinein. Valmistelussa on hyödynnetty parasta käytettävissä olevaa tietoa, parhaita taustaselvityksiä, skenaarioita ja asiantuntijoita, mitä tällä hetkellä saatavilla on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

Tämä suunnitelmaluonnos herätti myös erittäin laajaa keskustelua ja kommentointia, sillä lausuntopalautetta tuli paljon. Tämä ilmastonmuutokseen sopeutumis suunnitelma oli lausunnolla syys—lokakuussa 2022, ja 130 kappaletta tuli lausuntoja — erittäin paljon. Lausunnot myös otettiin todella hyvin huomioon, tehtiin todella muutoksia tähän suunnitelmaan lausuntojen pohjalta.

Herra puhemies! Lopuksi. Sopeutumistoimien toimeenpano ilmastopolitiikassa, ilmastonmuutokseen sopeutuminen siis, on pitkäjänteistä työtä, joten kaikista tärkeintä nyt jatkossa on todella tämän paperin toimeenpano. Se on erittäin haastavaa, kun kysymys on poikkihallinnollisesta työstä. Kaikki, jotka olemme olleet eri valtionhallinnon tehtävissä ja julkisen puolen viroissa ja luottamustoimissa, tiedämme, että poikkihallinnollisuus ei välttämättä aina ole sellainen suurin vahvuus ja siinä on aina haasteita, ja siksi tämä paperi ei tosissaan saa jäädä vain pölyttymään kirjahyllyyn. Tässä on paljon kunnianhimoisia tavoitteita, kuten on ollut hallituksen muissakin ilmastosuunnitelmissa, ja jotta tämä todella saadaan toimeenpantua ja jalkautettua, se vaatii kaikkien toimijoiden laajaa sitoutumista ja panostuksia. Vain yhteistyöllä tämä suunnitelma saadaan todellakin toimeenpantua ja toteutettua, niin kuin se on ajateltu.

Tuleva, kevään eduskuntavaalien jälkeen koottava hallitus tulee huolehtimaan ja sen täytyy huolehtia siitä, että suunnitelman toimeenpanolla on riittävät resurssit. Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutuminen on tärkeä osa kokonaisvaltaista riskienhallintaa, huoltovarmuutta ja ennakointia epävarmemmaksi muuttuvassa tulevaisuudessa. Kysymys on tämän suunnitelman osalta siis mitä suurimmassa määrin kokonaisturvallisuudesta. Vakaata ja toimivaa yhteiskuntaa parantaa onneksi Suomen mahdollisuuksia varautua ilmatoris-keihin ja myöskin sopeutua ilmastonmuutokseen. Se on sellainen arvokas vahvuus, mistä pidetään kiinni ja me kaikki huolehdimme tänäkin vuonna.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitokset, ministeri Kurvinen. Ja nyt siirrymme näihin kahden minuutin mittaisiin ryhmädebattipuheenvuoroihin. — Edustaja Asell.

14.10 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmasto muuttuu ihmisen toiminnan vuoksi. Tärkeintä on vähentää päästöjä ja luopua fossiilisista polttoaineista. SDP:n tavoitteena on hiilineutraali Suomi vuonna 2035. Ei riitä, että hillitsemme ilmastonmuutosta, meidän on myös sopeuduttava siihen. Ilmasto on jo muuttunut: on kuivuutta, paljon metsäpaloja, hirmumyrskyjä ja muita luonnon ääri-ilmiöitä.

Ilmaston lämpenemisen haitat eivät jakaudu tasan. Meidän on tuettava heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus ilmastopolitiikassa tarkoittaa SDP:lle sitä, että huomioimme ilmastopolitiikan vaikutukset eri väestöryhmissä, eri alueilla ja lievennämme vaikutuksia ja kompensoimme kustannuksia. Kukaan ei saa joutua kohtuuttomaan tilanteeseen. Tarvitsemme lisää tietoa sekä ilmastonmuutoksen hillinnän että siihen sopeutumisen vaikutuksista eriarvoisuuteen, tuloeroihin, elintasoon ja osallisuuteen yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Me SDP:ssä katsomme eteenpäin ja uskomme, että sen minkä ihminen on tehnyt, voi ihminen myös muuttaa. Ilmastonmuutosta on mahdollista hillitä: meillä on teknologiaa ja kykyä siihen. Voimme myydä osaamistamme ympäri maailmaa ja luoda näin kestävästä hyvinvointia ja työpaikkoja Suomeen. Innovaatiot, koulutus, korkean tason tutkimus mutta myös olemassa olevan osaamisen päivittäminen kaikilla koulutustasoilla on olennaista, jotta onnistumme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

Käsittelyssä olevassa kansallisessa ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmassa todetaan, että osaamisen kehittämiseen ja koulutukseen liittyviä tarpeita ei ollut mahdollista selvittää tarkemmin valmistelun yhteydessä. Tämä on sääli, sillä SDP:ssä näemme, että juuri laaja-alainen osaaminen on olennaista, jotta ihmisillä on työkalut toimia muuttuvassa maailmassa. Jatkossa on pureuduttava osaamiseen ja koulutukseen erityisellä tarkkuudella. Ensi hallituskaudella koulutuksesta ei saa leikata, sillä se on leikkaamista tulevaisuudesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Reijonen.

14.12 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa valtioneuvoston selonteossa esitetään kansallinen suunnitelma siitä, miten Suomi sopeutuu muuttuvan ilmaston vaikutuksiin vuosina 23—30. Kansallinen ilmastonmuutokseen keskittyvä sopeutumissuunnitelma on osa ilmastolain mukaista ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää. Suunnitelma toimeenpanee myös Suomen kansainvälisiä ilmastovelvoitteita, erityisesti Pariisin ilmastositimusta ja eurooppalaista ilmastolakia, jotka edellyttävät kattavia kansallisia sopeutumissuunnitelmia.

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset ja perussuomalaisen eduskuntaryhmä näemme asian kuitenkin toisin. Ylikireitä kansallisia tai muita maita nopeampia sopeutustoimenpiteitä ei ilmastopolitiikassa pidä nyt toteuttaa. Näemme, että suomalaisen teollisuuden kilpailukykyyn turvaaminen on nyt elinehto. Niin ikään tähän asti Suomi on tehnyt ilmastotoimien osalta enemmän kuin oman osansa. Suomen hiilidioksidipäästöt henkeä kohti ovat eurooppalaista keskitasoa, vaikka meillä on suuri lämmitystarve ja pitkät etäisyydet.

Samaten maamme tavoitteena tulee olla laajapohjainen ja kotimaisuuteen tähtäävä energiantuotanto, joka tukee työllisyyttä, talouskasvua ja kotitalouksien ostovoimaa sekä on myös ekologisesti kestävä. Moneen muuhun Euroopan maahan nähden Suomen energiantuotantorakenne on ollut monipuolinen ja hajautettu. Valitettavasti tällä vaalikaudella hallitus on rapauttanut tätä rakennetta voimakkaasti juuri ilmastonmuutokseen vedoten. Yhä edelleen meidän tulee pyrkiä järkevään tasapainoon, taloudellisuuteen ja energiaomavaraisuuden tuntuvaan lisäämiseen Suomessa. Hallituksen ajamat toimet ovat olleet [Puhemies koputtaa] vain energiaomavaraisuutta rapauttavia, kun se veropolitiikallaan käytännössä lopetti muun muassa turvetuotannon maassamme.

Lopuksi me perussuomalaiset [Puhemies koputtaa] muistutamme siitä, että suomalainen tehtaanpiippu on todellinen ekoteko. Tämän istuvan hallituksen tulee muistaa se nyt ja aina.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on aika ylitetty. Muistutan edustajia siitä, että nämä ryhmädebattipuheenvuorot ovat kahden minuutin mittaisia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.15 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjunnan rinnalla, jossa Suomi siis tekee oman osuutensa, ja siihen tietysti liittyvät myös taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat ympäristönsuojelun ohella, on äärimmäisen tärkeää myös se, että ilmastonmuutokseen, joka kuitenkin on fakta, myös sopeudutaan ja varaudutaan. Sopeutuminen on suurelta osin ratkaistavissa kansallisin ja alueellisin keinoin. Mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

dän pitää varautua jo tiedossa oleviin ja tuleviin muutoksiin niin yksilötasolla kuin yhteiskunnallisestikin.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset ulottuvat eri puolille yhteiskuntaa, ja suomalaisten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista on huolehdittava. Me kokoomuksessa katsomme vastuullisesti eteenpäin, ennaltaehkäisemme ja varaudumme. Lisääntyvät ja yhä kuumemmat hellepäivät rasittavat ikäihmisiä ja kuivat kesät maanviljelijöitä, roudan puute hankaloittaa talvista puunkorjuuta, ja myrskyvauriot häiritsevät ihmisiä maalla ja kaupungeissa.

Nämä huolta aiheuttavat muutokset on otettava vakavasti, ja on pohdittava, miten saamme erilaisia hyvinvointiimme ja turvallisuuteemme liittyviä vaikutuksia pienemmiksi. Kokoomuksen eduskuntaryhmä kiittää, että ilmastonmuutoksen sopeutumis suunnitelma on nyt päivitetty ja jaamme selonteon suuntaviivat.

Samalla on kuitenkin todettava, että tällä eduskunnalla on vielä lukuisia selontekoja käsiteltävänä myös näihin ilmastoasioihin liittyen viimeisten viikkojen aikana, ja osa niiden sisällöstä on jo vanhentunutta, ja osa hallituksen toimenpide-ehdotuksista on vailla minikäänlaista rahoitusta budjettikehyksistä.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme varautumista yhä useammalla yhteiskunnan sektorilla ja yhä systemaattisemmin. Saamme ruokamme viljavista maista ja vesivarojamme hyödyntäen. Maanviljelijät, jos ketkä, tuntevat päivittäin muutokset ympäristössämme. Osaaamista on vahvistettava koko luonnonvara-alalla siitä, miten voidaan sopeutua ilmastonmuutoksen moninaisiin vaikutuksiin ja turvata luonnonvarojen kestävä käyttö.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Kalmari.

14.17 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmasto lämpenee. Kuinka paljon — siihen voimme ja siihen meidän pitää vaikuttaa. Se tarkoittaa, että me suomalaiset teemme osamme. Mutta vain osamme. Suomen ei pidä ampuu itseään jalkaan. Päästöjen vähentämisessä tärkeintä on ajaa uusiutuvat kotimaiset polttoaineet ylös ja uusiutumattomat ulkomaiset polttoaineet alas. Muu on näpertelyä ja pahimmillaan, kuten ihmisten syömistä ja juomista vahtaamalla, kääntyy itse asiaa vastaan. Kelloa emme kuitenkaan pysty kääntämään taaksepäin. On sopeuduttava. Silloin Suomi pärjää. Silloin tästäkin selvitään.

Arvoisa puhemies! Sopeutumisessa tärkeintä on, että Suomella on ruokaa ja energiaa omasta takaa. Maatalouden pitää kannattaa, ja metsiä pitää voida käyttää. Ei päästetä metsiä rämettymään tuholaisille alttiiksi tai harvenneta liian harvaksi ja tuulien tuhoaviksi. Pidetään metsätiet kunnossa, niin että metsiin pääsee niin hoitotöihin kuin palontorjuntaan. Huolehditaan maan kasvukunnosta, jolloin se kestää paremmin sateet ja kuivat. Jos paha kato käy, ei jätetä viljelijää yksin kantamaan riskiä. Ei kielletä säävarmoilla turvepelloilla viljelyä. Tämän keskusta lupaa.

Maaseutua ei saa museoida, ei Brysselin toimesta eikä kotimaisin päätöksin, vaan viljellä ja varjella, niin kuin tätä maata on kautta aikojen hoidettu. Silloin voimme myös maailman mitassa auttaa heitä, joilla on pulaa omasta ruuasta ja energiasta, sillä ilmastonmuutos on tosi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Vihreiden eduskuntaryhmä, edustaja Hop-su.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

14.19 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastomuutos vaikuttaa jo nyt monin tavoin luontoon, ihmisiin, talouteen ja yhteiskuntaan sekä Suomessa että maailmalla. Hallitsematon muutos uhkaa yhteiskuntien vakautta ja turvallisuutta monin tavoin, ja tulevien vuosikymmenten kuluessa vaikutukset entisestään voimistuvat. Maailmanlaajuinen pandemia toimi meille tästä esimerkkinä. Meillä on siis entistä suurempi tarve sopeutua ilmastomuutokseen, ja siksi on äärimmäisen tärkeää, että meillä on kaikkia yhteiskunnan aloja läpileikkaava suunnitelma siitä, miten Suomi varautuu.

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edistää sopeutumista, sillä monimuotoiset maatalousympäristöt ja metsät sietävät paremmin ilmastomuutoksen vaikutuksia. On hyvä, että suunnitelmassa esitetään metsäalan sopeutumista edistäviä tutkimus- ja kehittämis-toimia, jotka tukevat myös luonnon monimuotoisuutta, kuten sekapuustoisuuden ja erikäisrakenteisten metsien lisäämistä. Myös siirtyminen avohakkuista jatkuvan kasvatuk-sen menetelmiin ja harvennushakkuiden toteuttaminen nykyistä kevyemmin tukisivat näitä tavoitteita. Keskeisintä on kuitenkin pysäyttää ilmaston kuumeneminen vähentämällä päästöjä ja kasvattamalla hiilinieluja. Jos emme tässä onnistu, mikään raha maailmassa ei riitä seurauksiin sopeutumiseen.

Ilmastokriisin vaikutukset osuvat usein kaikista kovimmin niiden maiden ihmisiin, jotka ovat vaikuttaneet siihen vähiten. Erityisen tärkeää on löytää keinoja kaikkein haavoit-tuvimpien alueiden sopeutumiseen. Pakolaisuus on jo nyt ennätyslukemissa, kun elinolo-suhteet käyvät mahdottomiksi ja konfliktit lisääntyvät. Ruokaturva on noussut yhdeksi YK:n kärkitavoitteeksi. Globaali tilanne heikkenee, jopa 220 miljoonaa ihmistä tulee kärke-mään ruokaturvattomuudesta. Siksi on välttämätöntä, että kansainvälisen ilmastorahoit-uksen määrää kasvatetaan ja puolet Suomen rahoituksesta suunnataan [Puhemies koput-taa] kehittyvien maiden sopeutumiseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Kivelä.

14.21 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmasto valitettavasti kuumentaa hillintätoimista huolimatta, koska toimia tehdään liian vähän ja liian myöhään. Tämä aiheuttaa jo nyt vakavia seurauksia ihmiselle laajasti sekä myös luontoon. Siksi hil-linnän lisäksi ilmastokriisiin sopeutuminen sekä samalla yhteiskunnan ilmastokestävyy-den vahvistaminen on entistä tärkeämpää. Kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus, alue- ja kuntatason suunnitelmat sekä oikeudenmukaisuus ovat tässä keskeisiä periaatteita, joita sopeutumis suunnitelmassa noudatetaan.

Arvoisa puhemies! Me vasemmistossa ajattelemme, että ratkaisu syvempään ympäris-tökriisiin ja siihen sopeutumiseen on pohjimmiltaan sama. Meidän täytyy sopeutua ja so-peuttaa elämäntapamme, tuotantotapamme ja kulutuksemme taso sellaiseksi, ettei se jatku-vasti kriisiytä maailmaa ympärillämme. Ilmastokriisi on ihmisen itse aiheuttama — me olemme itse kuumentaneet ilmaston pian elinkelvottomaksi itsellemme ja muille lajeille.

Reilu siirtymä ympäristöä kunnioittavaan yhteiskuntamalliin onkin meidän ainoa vaih-toehtomme. Meidän tulee määritellä yhdessä esimerkiksi se, mikä kaikki kuluttaminen ja esimerkiksi ylikulutukseen kannustava mainonta on yksinkertaisesti haitallista, ja on pääs-tävä eroon kuluttamisesta kulutuksen vuoksi. Tämän talven energiakriisi on tästä hyvä esi-merkki: me havahduimme nyt energian niukkuuteen, mutta tämä sama asennoituminen energiansäästöön täytyy säilyttää jatkossakin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

Ilmastokriisiin sopeutuminen on myös varautumista epävarmuuteen. Kuumeneva ilmasto vaarantaa ruokaturvamme, ja tämä ei näy ainoastaan köyhissä maissa, vaan tämä näkyy myös Suomessa, jossa maanviljelijät kärsivät kuivuudesta ja epävakautuneesta ilmastosta. Ja sen takia meidän täytyykin opetella uutta ruokaturvaa, joka pohjautuu nimenomaan kasvipohjaiseen tuotantoon.

Ja lopuksi sanon vielä, [Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies, että ilmastotyöstä lintsaaminen ei todellakaan ole vaihtoehto, vaikka sitä on täällä esitetty.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Och svenska riksdagsgruppen, ledamot Norrback.

14.24 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Sällan har vi pratat lika mycket om klimatfrågor i riksdagen som under den pågående regeringsperioden. Redan i regeringsprogrammet kom regeringen överens om att Finland ska vara klimatneutralt senast år 2035. Sedan Rysslands brutala attack i Ukraina befinner vi oss i ett exceptionellt läge. Den gröna omställningen försnabbas ytterligare av beslutet att frigöra oss från rysk energi och regeringens diverse andra åtgärds paket. Kriget har medfört att vi här i riksdagen ingående har diskuterat energiförsörjning och förutsättningar för inhemsk matproduktion, två mycket viktiga fundament för ett fungerande samhälle. Därför vill vi också i svenska riksdagsgruppen att ett stödpaket för jordbruket levereras så snabbt som möjligt till riksdagen.

Vi vet att planering är A och O för att nå goda resultat, särskilt på sikt. Därför är den omfattande anpassningsplanen mycket välkommen.

Arvoisa puhemies! Ruotsalaisen eduskuntaryhmän ja RKP:n mielestä pelkkä sopeutuminen ei riitä, vaan päinvastoin meidän on määrätietoisesti etsittävä uusia ratkaisuja. Tähän tarvitaan koko yhteiskunnan panostus kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Lämpöaaltojen ja äärimmäisten sääilmiöiden arvioidaan yleistyvän tulevaisuudessa, ja niiden vaikutukset voivat olla kohtalokkaita yksilötasolla, varsinkin väestön ikääntyessä. Ne vaikuttavat myös maatalouteen.

Vaikka suunnitelman velvoitteet koskevat lähinnä viranomaisia, ruotsalainen eduskuntaryhmä korostaa yksityisten toimijoiden hyvien toimintaedellytysten ja kannustimien merkitystä tulevaisuuden ratkaisujen löytämisessä.

Arvoisa puhemies! Vain määrätietoisella toiminnalla voimme vastata haasteeseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Östman.

14.26 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen sopeutuminen ilmastonmuutokseen ei ole uusi aihe. Jo 90-luvulla Suomen Akatemian Silmu-tutkimusohjelmassa tutkittiin muun muassa sitä, miten Suomen ilmasto muuttuu tulevaisuudessa ja mitkä ovat muutoksen vaikutukset. 20 vuotta sitten keskusteltiin Golfvirran muuttumisesta. Muuttuisiko Suomen ilmasto kylmemmäksi, vai tulisivatko viljelyolosuhteet täällä jopa paranemaan? Arviot ilmastonmuutoksen vaikutuksista ovat tarkentuneet mutta sisältävät edelleen merkittäviä epävarmuuksia.

Joiltain osin voidaan sanoa, että ilmastonmuutoksen hillintään liittyvät toimet ovat riskitiedassa sopeutumiseen ja varautumiseen liittyvien toimien kanssa. Näin ei kuitenkaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

tarvitse olla. Suomalaista maatalouttahan kehitetään yhä vähähiilisempään suuntaan. Kestävän kehityksen täytyy välttämättä sisältää myös yhteiskunnan kriisinkestävyyden ja huoltovarmuuden näkökohdat, mihin myös ilmastomuutokseen sopeutuminen kytkeytyy.

Toki selonteossa käsitellään ilmastomuutokseen liittyviä riskejä laajasti ja paljon myös maatalouteen liittyviä kysymyksiä. Siitä huolimatta hallitus on valitettavasti heikentänyt suomalaisen yhteiskunnan varautumista ilmastomuutokseen päästämällä suuren määrän kannattavia maatiloja konkurssiin. Viljelijöiden mukana katoaa valtava määrä käytännöllistä hiljaista tietoa ja osaamista, jota tarvittaisiin viljelyolosuhteiden muuttuessa. Kristillisdemokraattien mielestä hallituksen toiminta ei ole linjassa selonteossa esitettyjen riskiarvioiden kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Kiitokset eduskuntaryhmille. Nyt jos edustajat haluavat pitää vastauspuheenvuoroja, niin minuutin mittaisina. — Aloitetaan. Edustaja Rantanen, Piritta.

14.28 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Niin kuin ministeri totesi, niin työ ilmastomuutoksen suunnitelmassakin on pitkäjänteistä ja vaatii myös ennakoitavuutta ja jatkuvuutta, ja metsillämme on tässä merkittävä osuus. Eilen olemme saaneet kuulla uutisista, joissa hiilinielumme siltä osin näyttää olevan laskusuunnassa.

Tämä yhteiskunta on rakennettu metsien tarjoaman raaka-aineen varannon avulla, ja metsien kestävä käyttö sukupolvelta toiselle on metsälain ja metsänomistajien ansiota. On ymmärrettävä, että hiilinieluihin ja niiden kasvattamiseen metsissämme ei pelkkä suojele kuitenkaan riitä. Metsien kasvun on jatkuttava, ja se onnistuu vain aktiivisella metsänhoidolla.

Tulevaisuuden hyvinvointivaltiomme tarvitsee edelleen metsistämme saatavaa raaka-ainetta, ja hiiltä voimme sitoa paremmin lisäämällä puurakentamista ja nostamalla puun jalostusarvoa. Oleellista on muistaa myös, että ilmastotoimien on oltava aina kannattavia, jotta niitä aidosti voidaan tehdä.

Kysyisin ministeriltä, [Puhemies koputtaa] kuinka hän suhtautuu tähän uuteen tietoon hiilinielusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Tavio.

14.29 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ilmastomuutokseen sopeutuminen on torjumisen sijaan tärkeämpi näkökulma. Globaalien hiilipäästöjen vähentäminen on mahdotonta, koska maapallolla on yhä voimakas väestönkasvu, Kiina-teollisuus kasvaa ja kehittyvien maanosien vahva talouskasvu edellyttää hiilipäästöjen voimakasta kasvua esimerkiksi Afrikassa.

Suomen hiilineutraalisuustavoite on huuhaata. Ilmastokeskustelua käydään vihreällä siirtymällä rahastavien tahojen johdolla, ja sitä hyödyntävät ilmastomuutoksella ratsastavat poliitikot. Tosiasioilla ei ole näille tahoille väliä, sillä he pyrkivät fanaatikkojen johtamaan hegemoniaan ja kansalaisten orjuuttamiseen sosialismin keinoin.

Todellisuudessa vihreä liike valtapuolueiden tuella on aiheuttanut lisää päästöjä ajamalla kotimaista teollisuutta ulkomaille enemmän saastuttaviin maihin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä! Vihreiden vika!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Leppä. — Anteeksi, mikrofoni ei ole päällä. Nyt on.

14.30 **Jari Leppä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilmastotoimet luonnon hyväksi ovat tärkeitä toimenpiteitä. Ne ratkaisee oikeastaan kaksi asiaa. Toinen on uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö, joka Suomessa on mittavaa, ja toinen on uusi teknologia ja sen hyödyntäminen maksimaalisella tavalla. Eli meillä luonnonvarat ja niiden kestävä käyttö on ratkaisu näihin asioihin, eikä ongelma. [Arto Satonen: Juuri näin!] Ja tässä on myöskin se, mikä meidän kannattaa kaikkien huomioida: meidän ei tule tuijottaa niinkään meidän hiilijalanjälkeämme, vaan ennen kaikkea meidän hiilikädenjälkeämme, eli me voimme tuottaa niitä ratkaisuja, innovaatioita, teknologiaa, laitteistoja, menetelmiä, tietotaitoa viedä, jolla sitten ratkaistaan näitä maailmanlaajuisia ongelmia suomalaisella osaamisella, suomalaisella teknologialla, suomalaisilla käytännöillä, ja siinä me tarvitsemme näkökulmaa, joka on koko kestävä kehityksen näkökulma. Kaikki ne kolme perusperiaatetta pitää olla samalla tasolla. [Puhemies koputtaa] Silloin me myöskin pystymme nämä ongelmat ratkaisemaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elo.

14.31 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmaston lämpeneminen vaikuttaa jo nyt monin tavoin ihmisiin ja luontoon. Vaikutukset voimistuvat ilmastonmuutoksen edetessä, ja siksi niihin sopeutuminen on paitsi viisasta myös välttämätöntä.

Yksi keskeinen kokonaisuus ilmastonmuutokseen sopeutumisessa on luontopohjaiset ratkaisut, jotka tukeutuvat kestäväällä tavalla luontoon. Luontopohjaiset ratkaisut soveltuvat hyvin torjumaan ilmastonmuutoksen kasvavia vaikutuksia, kuten tulvia, kuivuutta, helteitä, rankkasateita, vieraslajeja ja metsäpaloja. Ne edistävät samanaikaisesti useaa tavoitetta: ilmastonmuutoksen hillintää, luonnon monimuotoisuutta ja ihmisten terveyttä.

Kun katsotaan kokonaisuutta, niin luonnonvarojen kestävä käyttö — paino sanalla kestävä — ja luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ovat keskeisiä keinoja, joilla tuemme sopeutumiskykyä muuttuvassa ilmastossa, ja kaikkein olennaisinta on se, että jatkamme ponnisteluja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

14.32 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on tosiasia, ja sen hidastaminen on koko maailman tulevaisuuden kannalta tärkeää. Toisaalta teimmepä mitä tahansa, ilmaston lämpenemistä emme voi estää, ja meidän on sen takia kyettävä ennakoimaan ja varautumaan siitä aiheutuviin uhkiin ja riskeihin.

Toisaalta meidän on nähtävä myös ne positiiviset mahdollisuudet, joita ilmastonmuutos mahdollisesti tuo mukanaan. Suomella on kansainvälisessä kilpailussa etua, jos osaamme realisoida ilmastonmuutokseen sopeutumisesta syntyviä potentiaalisia hyötyjä. Edelläkävijyys on tässä asiassa Suomen etu. Esimerkiksi uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö, hoito ja suojele mahdollistavat yhteiskuntamme toiminnan ja työpaikat myös tulevaisuudessa. Uusilla ilmaston lämpenemistä hillitsevilla teknologioilla on maailmalla koko ajan kasvava kysyntä. Vihreä talous myös houkuttelee Suomeen lisää investointeja ja yrityksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

14.33 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kyllä ymmärtää, että päästöjä on globaalisti vähennettävä ja puhdasta energiantuotantoa edistettävä, mutta tästä tuotannosta ei olisi saanut luopua ennen kuin korvaava teknologia on käsillä ja valmiina. Ja tästä edustaja Leppä ei hyvässä puheenvuorossaan periaatteessa ollenkaan huomionnut, että meidän kritisoimme nimenomaan tätä aikataulua, kunnianhimoisempaa politiikkaa Suomessa, joka kurittaa suomalaista. Luonnonvaroja tulee käyttää kestävästi, ja fossiilisesta polttoaineesta tulee siirtyä pois siis järkevässä aikataulussa, mutta vääränlainen vihreä siirtymä ja muuta Eurooppaa nopeampi ilmastopolitiikka on aiheuttanut osaltaan myös tätä energiakriisiä, kuten tiedämme Euroopasta ydinvoimaloiden alasajosta.

Meillä on tehty huoltovarmuuden kanssa kriittisiä virheitä, ja kysyn ministeriltä: Aiotteko te tällä hallituskaudella vielä peruuttaa tuon lain, jolla on kielletty hiilen käyttö [Puhemies koputtaa] alkaen vuonna 2029? Se on huoltovarmuuskysymys, kuten Huoltovarmuuskeskus on tuonut esiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiviranta.

14.35 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti vaikuttaa siltä, että kansainvälinen yhteisö ei kykene saavuttamaan tuntuvia edistysaskeleita ilmastomuutoksen torjumiseksi. Tästä on tuore esimerkki Egyptin ilmastokokous. [Wilhelm Junnila: Edistääkö keskusta?] Vain kaikkien tukema ilmastomuutostyö on tehokasta, koska ilmastomuutos ei tunne rajoja. Kansallisilla ilmastotoimilla me tulemme ainoastaan ampuneeksi itseämme jalkaan taloudellisessa mielessä. [Jussi Halla-aho: Juuri näin!] Helposti käy niin, että kieltämällä tai rajoittamalla jotain tiettyä taloudellista toimintaa tämä toiminta siirtyy johonkin toiseen paikkaan, jolloin päästöt eivät vähene, saattavat jopa lisääntyä, mutta me kärsimme taloudellisesti.

Täällä otettiin esille myös tämä jatkuva kasvatus metsätaloudessa. Sehän tutkimusten mukaan alentaa metsän tuottoa 20:stä 40 prosenttiin. Kun metsäteollisuuden vientitulojen osuus on 20 prosenttia Suomen viennistä, niin kannattaa jokaisen tässä nyt heti ensiksi miettiä, mistä on valmis tinkimään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ollikainen.

14.36 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Precis som ministern lyfte upp har tio olika ministerier varit delaktiga i den här anpassningen, och det bevisar egentligen bara hur bred den här frågan är och att den egentligen berör oss alla, inte enbart myndigheterna, vilket ledamot Norrback lyfte fram i svenska riksdagsgruppens anförande, utan det berör precis allihopa.

Eliikkä tämä ilmastomuutos koskee meitä kaikkia, ja se on todella laaja, ja tiedetään, että myös esimerkiksi ruokahuollon suhteen on ensisijaisen tärkeää, että ollaan omavaraisia. Tämä maataloustuki on ensisijaisen tärkeä, mutta myös meidän ihmisten kuluttajakäyttäytyminen. Kysyisin ministeriltä: millaisia terveisiä on nyt tässä tilanteessa koskien tätä ruokahuoltoa ja sitä, että suosittaisiin suomalaista? — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Junnila.

14.37 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin lumisena aikana monelle ei tule ilmastonmuutos mieleen, mutta Helsingin kaduilla kävellessä vastaan tulee aina silloin tällöin punainen lakana. Elokapinan lakanassa mainitaan, että ”oispa metsää”.

Arvoisa puhemies! Suomihan on Euroopan metsäisin maa: jopa 75 prosenttia maapinta-alastamme on metsän peitossa. Siitä huolimatta erilaisin kompensatiokeinoin nyt väen väkisin yritetään saada Suomi maksamaan miljardeja euroja niille maille, jotka ovat omat metsänsä hävittäneet. [Leena Meri: Aivan!]

Arvoisa puhemies! Tiedän ministeri Kurvisen linjan tähän asiaan, mutta onko hallituksella oikeasti jotakin linjaa tähän naurettavaan kompensatioon? Vuoden 1950 tasolla tietenkin tilanne oli erilainen, koska valtiot teollistuivat eri tahtia, ja sen vuoksi Suomessa on edelleen hyvin paljon metsää, toisin kuin monessa muussa Euroopan maassa. [Puhemies koputtaa] Miksi me silloin joudumme maksamaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elomaa.

14.38 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että ilmastonmuutos tulee aiheuttamaan haasteita niin maailmanlaajuisesti kuin täällä meillä Suomessa. On perusteltua varautua ilmastonmuutokseen ja sen seurauksiin, se on itsestään selvää, mutta on myös muistettava Suomen rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa siihen. Suomen osuus maailmanlaajuisesta päästökuormasta on häviävän pieni. Näin ollen hallituksen ajamat ilmastotoimet ovat ylimitoitettuja ja käytännössä niistä seuraa teollisuuden ja työpaikkojen menetystä sekä energiaomavaraisuuden heikkenemistä. Myös maa- ja metsätaloussektorilla leipänsä ansaitsevat on laitettu kärsimään kiristämällä ympäristötoimiin liittyviä vaatimuksia. Omavaraisuutta pidetään vallitsevassa vaikeassa maailmantilanteessa entistä arvokkaampana asiana.

Arvoisa puhemies! Ymmärretäänkö hallituksessa, mitä Suomen äärimmäisyyksiin menevä ilmastopolitiikka aiheuttaa esimerkiksi kotimaiselle ruuantuotannolle, viljelijöille? Aivan kuten edustaja Meri tässä sanoi, uutta teknologiaa ei ole keksitty [Puhemies koputtaa] esimerkiksi kasvu- ja kuiviketurpeen tilalle, ja turve on silti ajettu alas.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja seuraavaksi edustaja Ranne.

14.39 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutokseen sopeutumisen pitäisi olla äärikäytännöllistä. Kuitenkin nyt jatketaan vihervasemmistohallituksen taivaanrannan maalailun linjaa, jossa piikki on auki ja hiirennapsuttelijoita tarvitaan aina vain lisää. Selonteon 74 toimenpiteestä 41:ssä vaaditaan lisää resursseja, ja jos loput työt mahtuvat virkakoneiston entisten sekaan, niin jossain on ollut klappia ja todella paljon. Huomattavaa on, että toimenpiteiden joukossa ei ole toimia, joilla EU:sta hankittaisiin rahoitusta Suomen sopeutumiseen. Sen sijaan ollaan taas lähettämässä rahaa muiden maiden sopeutumistoimiin. Miten tämä voi olla mahdollista, ministeri Kurvinen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ilmeisesti kaikki ovat vähintään yhden puheenvuoron saaneet, mutta myönnän vielä niille, jotka pitivät oman eduskuntaryh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

mänsä kahden minuutin puheenvuorot, annan heille kaikille vielä yhden minuutin mittaisen puheenvuoron. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.40 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Metsäkeskustelu käy ylikierroksilla ja välillä sivuraiteilla. Metsien käyttöä halutaan rajoittaa ilmaston pelastamiseksi, ja esitetyt työkalut ovat ilmastolle turmiollisia. Pääsyynä tämän hetken keskusteluun ovat hiilinielut ja maankäyttösektorin päästöt. Metsien kasvu ei enää riitä sitomaan muiden sektoreiden päästöjä, ja tästä syystä hakkuita halutaan rajoittaa. Ilmastoa ei pelasteta, jos fossiilisten raaka-aineiden käyttöä ei saada alas. Tilalle ei ole paljoakaan vaihtoehtoja tarjolla. Paras ratkaisu on uusiutuva, kasvaessa hiiltä sitova raaka-aine. Jos hakkuita rajoitettaisiin, pitäisi ensin päättää, rajoitetaanko uudistushakkuita ja menetetään muun muassa puurakentamisen raaka-aine. Näin kirjoitti MTK:n metsäjohtaja Marko Mäki-Hakola blogissaan muutama viikko sitten. Kysyn ministeri Kurviselta: miten te vastaatte tähän?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivelä.

14.41 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä perussuomalaisten kanssa siitä, että ilmastokriisi on jo käynnissä ja sitä ei voi kokonaan pysäyttää ja siksi sopeutuminen on tärkeä osa meidän ilmastopolitiikkaa. Mutta lähes kaikesta muusta olenkin sitten eri mieltä, esimerkiksi tästä hidasteluvaatimuksesta. Olisi paljon helpompi, jos me olisimme kansainvälisenä yhteisönä toimineet ajoissa ja tehneet näitä ilmastotoimia etupainotteisesti, ja olisimme silloin paljon turvallisemmilla vesillä nyt ilmaston kuumenemisen suhteen. Sopeutuminen on myös sitä vaikeampaa, mitä hitaammin toimitaan.

Joka tapauksessa edessä on muutos, ja haluan korostaa, että nämä toimet eivät ole mikään uhka vaan on positiivinen asia, että meillä on käsissämme työkaluja, joilla me voidaan muuttaa meidän tuotantotapoja ja kulutustapoja kestäviksi.

Lopuksi haluan myös minä painottaa sitä, että monimuotoisen luonnon suojelu auttaa paremmin vastaanottamaan kuumenevan ilmaston vaikutukset.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Hopsu.

14.43 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on siis kyse sopeutumis suunnitelmista, ja hyvät perussuomalaiset, mitä heikommin, mitä hitaammin ja mitä vähemmän me sitä hillintätöitä tehdään, sitä enemmän sopeutumistarvetta ja myös kustannuksia tulee.

Ilmastomuutos tuo mukanaan sään ääri-ilmiöitä ja tulvia, ja niihin on varauduttava myös rakennetussa ympäristössä, kaavoituksessa ja suunnittelussa. Osaaminen tällä saralla on kansainvälisesti kysyttyä.

On edistettävä vesiä ja ravinteita pidättävien tulvapuistojen ja metsien sekä ilmaa viilentävän katukasvillisuuden lisäämistä rakennetuilla alueilla. Meidän on Suomessakin varauduttava pidempiin ja kuumempiin hellejaksoihin, mitkä aiheuttavat terveysriskejä etenkin ikääntyneelle väestölle ja varjon tarvetta esimerkiksi päiväkodeissa.

Sopeutumistarve on siis hyvin monialainen, kuten on tämä siihen vastaava suunnitelmaakin. Kuntien ja eri toimijoiden rooli korostuu tässä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalmari.

14.44 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun sään ääri-ilmiöt lisääntyvät, myös myrskyt lisääntyvät. Tämä tarkoittaa sähkökatkoja, ihan rauhanajan sähkökatkojakin. Siksi kysyn: miten te näette sen ilmastostrategian keskipitkän tavoitteen, jossa pyritään kaikesta muusta energiasta siirtymään pelkän sähkön käyttöön vuoteen 2030 mennessä? Mielestäni se on edesvastuuton tavoite Suomen oloissa, missä ihmiset voivat paleltua kylmyyteen, jos lämpöä ei riitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

14.44 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on ehkä hyvä nyt jäsenellä, mistä kaikesta puhutaan. Mitä tulee tämän ilmastonmuutoksen torjuntaan, niin siinä tietysti Suomen pitää tehdä oma osuutensa, ja niin me olemme tehneetkin. Toki siinä pitää ottaa huomioon ne taloudelliset realiteetit, jotka liittyvät erityisesti työllisyyteen ja metsiin ja muuhun. Sitten tämä sopeutuminen on se, mistä nimenomaan nyt puhutaan, ja siinä on tärkeintä onnistua sen takia, että ne ilmastonmuutoksen negatiiviset vaikutukset olisivat mahdollisimman pieniä maataloudelle ja ylipäättään ihmisille, kaikelle, mikä tässä tulee vastaan.

Mutta siitä, mitä Suomi voi oikeasti tehdä, piti edustaja Leppä kyllä erinomaisen puheenvuoron: se nimenomaan ei ole tämä hiilijalanjälki vaan hiilikädenjälki, millä me voidaan oikeasti auttaa tätä maailman tilannetta, kun Suomi ei pysty yksin maailman ilmastoa pelastamaan. Me voimme kehittää ilmastomyönteistä teknologiaa, viedä sitä eteenpäin, tehdä siitä myös vientituloja. Se on se jälki, ja sitä metsänhoitotapaa, jonka me osaamme, [Puhemies koputtaa] voimme viedä maailmalle — se on se meidän todellinen tehtävämme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Reijonen.

14.46 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri! Maailma on muuttunut, ja perussuomalaiset ovat erittäin huolissaan. Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: Kuinka nyt ajattelette siitä, jos näitä ilmastotoimia — yltiökalliita ilmastotoimia — vähän lykättäisiin eteenpäin, ainakin sen verran aikaa, kunnes energiakriisi on ohi? Näettekö, että siinä olisi järkeä? Perussuomalaisten mielestä olisi hyvin järkevää ottaa huomioon tällaiset seikat suomalaisten pärjäämisen puolesta.

Sitten on myös toinen seikka, mikä meitä perussuomalaisia on kovasti huolestuttanut: turvetuotanto. Me kuitenkin aina tarvitsemme energiaa. Se on selvä asia: energiaa tarvitaan. Ja energiaa ei välttämättä... Jos ei aurinko paista, niin ei ole aurinkoenergiaa, ja jos ei tuule, niin ei ole tuulienergiaa, mutta turve on aika hyvä asia. Ja ihan kysyisin, minkälaisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä turvataksaan kotimaisen turvetuotannon ja varmistaakseen myös sen, että yrittäjien riittävyys turvealalla turvataan. Siitä me kannamme huolta oikeasti. Se on vakava paikka.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja oliko edustaja Asellilla halukkuutta? — Olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

14.47 **Marko Asell sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä aiemmin tuli esille, ilmastonmuutokseen sopeutumisessa tulee muistaa, että nämä lämpenemisen haitat eivät jakaudu tasan ja on erilaisia haavoittuvuuksia ihmisryhmissä. On kyettävä tunnistamaan ja tukemaan heikommassa asemassa olevia, ja tarvitaan tietoa näistä sopeutumisen sosioekonomisista vaikutuksista.

Mutta lisäksi on huolehdittava, että varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa — peruskoulussa, toisella asteella — oppilaat saavat tarpeeksi tietoa niin ilmastonmuutoksesta kuin luontokadosta ja sen vaikutuksista, ja tarvitsemme lisää kestävyyskasvatusta kaikilla koulutusasteilla. Emme tarvitse uusia oppiaineita, vaan opetussisältöjä tulee modernisoida vastaamaan nykypäivän tarpeita. Lisäksi oppilaitosten toimintakulttuurin tulee tukea muutosta kohti ekologisesti kestävämpää elämäntapaa. Näin vahvistetaan osaamista ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt debatti on ohi ja siirrymme näihin pidem... — Ministeri Kurvinen tässä vaiheessa, olkaa hyvä.

14.48 **Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen:** Herra puhemies! On erittäin arvokasta, että käytiin tällainen laaja ilmastopoliittinen keskustelu tässä. Ja tietysti pahoittelen edustajia siitä, että kun aika paljon tuli työ- ja elinkeinoministeriön asioita koskevia kohdita, niin joudun olemaan vähän varovainen niin, että kommentoin esimerkiksi kivihiilen käyttöä energiaksi ylipäänsä, kun se ei minun rooteliani ole. Mutta ehkä muutama yleinen kommentti.

Siis mielestäni on kaikkien suomalaisten ja myös maa- ja metsätalouden etu se, että ilmastonmuutosta hillitään mahdollisimman paljon. Me saamme metsiin sellaisia tuholaisia, joita emme ole aikaisemmin koskaan nähneet, mikäli ilmastonmuutos etenee. Kuivuus ja rankkasateet vievät pohjaa meidän ruokaturvalta, meidän huoltovarmuudelta, omavaraisuudelta, eli pitää hillitä ilmastonmuutosta.

Mutta sitten kyllä totean perussuomalaisille, että ajattelitte mitä tahansa, niin totta kai meidän pitää varautua ilmastonmuutokseen. Tehän sanoitte, että on huono asia, että tällainen paperi on tehty. [Leena Meri: Eihän me niin olla sanottu!]

Ja ehkä näihin muutamiin kysymyksiin vastatakseni:

Edustaja Junnilalle totean, että mitään miljardeja ei olla maksamassa yhtään mihinkään tässä vaiheessa, eli rauhoittelen Junnilaa ja kaikkia muitakin. [Vilhelm Junnilan välihuuto — Jussi Halla-aho: Entäs seuraavassa vaiheessa?]

No, sitten totean, että mielestäni hallituksen ilmastopoliittiset ratkaisut ovat olleet kuitenkin erittäin tarpeellisia. Ihmettelen sitä, että perussuomalaiset ilmeisesti toivoisivat edustaja Merenkin suulla sitä, että ostettaisiin enemmän kivihiiltä Venäjältä, ja että se olisi tosi hyvä juttu, kun ei olisi kielletty kivihiilen käyttöä [Leena Meri: Nyt on pakko saada vastauspuheenvuoro! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa] ja ostettaisiin vaan Putinilta kivihiiltä eikä käytettäisi suomalaista puuta, aurinkoa, tuulta ynnä muita uusiutuvia energianlähteitä. Sinänsä olen kyllä samaa mieltä perussuomalaisten kanssa siinä, että suomalainen teollisuus on ilmastoteko ja ympäristöteko, koska se on erittäin puhdasta, ja hiili- ja ympäristövuotoa täytyy ehkäistä.

No, sitten totean edustaja Satoselle, että olen kyllä eri mieltä siitä, että meidän ilmastosuunnitelmamme olisivat vanhentuneita. Ne ovat erittäin ajankohtaisia, ja tämä hallitus on tehnyt erittäin edistyksellistä ympäristö- ja ilmastopoliittikkaa. [Arto Satonen: Rahoitus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

puuttuu!] On todettava tästä suunnitelmasta — koska nythän meillä on puheena ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma, eivät mitkään tämmöiset päästövähennysasiat, niin kuin joistain puheenvuoroista sai kuvan: sanoisin näin niin kuin eteläpohjalaiseen vaatimattomuuteen liittyen, että ei ole täydellinen tämä sopeutumissuunnitelma mutta se on maailman paras — tähän asti maailman paras, vaikkei ihan täydellinen olekaan.

Sitten edustaja Ollikainen kysyi maatalouden ja suomalaisen ruoan näkökulmasta. Totean kyllä senkin, että viestini on suomalaisille ruokakauppaan: ostakaa suomalaista ruokaa — se on aina ilmastoteko, ja se on ympäristöteko. Ja ennen kaikkea enemmän kalaa ja kasviksia lautaselle. Siitä on myös terveydelle hyötyä, ja myöskin sitten ympäristölle ja ilmastollekin siitä on hyötyä.

Myös edustaja Kalmari katsoi tätä vähän niin kuin laajempaa energiapolitiikan kokonaisuutta. Siltä osin totean ja ehkä myös perussuomalaistenkin ryhmälle totean samassa, että toimenpiteitä pitää tehdä mutta niiden ilmastotoimien pitää olla pragmaattisia ja kohtuullisia, totta kai. Ja kaikissa tilanteissa täytyy huolehtia maatalouden energiansaannista ja sopeuttaa vaikkapa tämä sähkösiirtymä ja sitten se versus polttonesteet. Tämän mukaisesti täytyy asiaa miettiä.

Puhemies! Sitten ihan tiiviisti vielä loppuun vastaan tuohon edustaja Rantasen kysymykseen, mitä ajattelen hiilinieluista ja metsistä. Me tarvitsemme ehdottomasti — ja ymmärsin edustaja Rantasenkin puheenvuorosta, että hän oli samaa mieltä kuin minä — aktiivista metsien hoitoa. Se, että me jätämme talousmetsät rämettymään, ei ole mikään ilmastoteko, vaan metsiä pitää hoitaa oikea-aikaisesti. Me tarvitaan hakkuita, niitten pitää olla oikea-aikaisia. Ratkaisu ei ole hiilinielu, se, että jätetään vaan hakkuut tekemättä.

Ja itse toivoisin: kun nyt vaalikausi alkaa olla lopussa ja katsomme jo ensi vaalikaudelle ja uuteen hallitusohjelmaan, niin meidän pitäisi kyllä saada aikaan vähän aktiivisempaa metsänhoitoa. On tosi iso ongelma, että vaikkapa Kemera-rahoja jää käyttämättä ja nuoria metsiä jää hoitamatta, sinne syntyy rästejä. Itse toivoisin, että ensi vaalikaudella me voisimme saada vaikkapa veroporkkanoita niin, että kuolinpesät, joissa on metsää, purettaisiin ajoissa. Voisiko perintöveroon tehdä huojennuksen tähän liittyen? Ja voisiko olla esimerkiksi määräaikainen, vaikkapa kahden tai kolmen vuoden, luovutusvoittoverohuojennus, jos myy metsää, että saataisiin vähän yhtenäisempiä metsätiloja ja metsäaloja, joita sitten hoidettaisiin? Tämä olisi minun mielestäni sellainen toive kaikille puolueille ja ryhmille vaalien jälkeen.

Ja olen täysin samaa mieltä kuin edustaja Östman, joka siteerasi MTK:n puheenvuoroja. Olen samaa mieltä kuin edeltäjäni, edustaja Leppäkin siitä, että suomalainen pelto ja suomalainen metsä eivät ole ilmastonmuutoksen aiheuttajia, [Puhemies koputtaa] suomalainen metsä ja pelto ja suomalainen maa- ja metsätalous ovat ratkaisu ilmastonmuutokseen, eivät se ongelma. [Leena Meri: Vastauspuheenvuoro, nimi mainittu!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Kiitokset ministeri Kurviselle. — Emme enää lähde debattiin vaan näihin viiden minuutin mittaisiin puheenvuoroihin. [Leena Meri: Väärin siteerattu, aivan törkeää!] — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

14.53 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Kuulostaa siltä, että ministeri Kurvisella ja keskustalla on vaalipaniikki. Teidän olisi pitänyt kuunnella, mitä me puhumme. Me haluamme suojella luontoa, me haluamme vähentää päästöjä, mutta me emme halua toimia niin kuin hallitus toimii. Te kurjistatte ja köyhdytätte suomalaisia ja Suomea ylikireällä ilmas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

topolitiikallanne. Sopeutuminen olisi Suomen kaltaiselle maalle ainoa järkevä ja kustannustehokas tapa suhtautua ilmastonmuutokseen. Nykyiset ilmastonmuutoksen torjuntayritykset aiheuttavat valtavan paljon suuremmat talous- ja hyvinvointitappiot kuin ilmastonmuutos konsanaan.

Vuosikymmenien tähtitieteellisen kallis torjuntaäherrys ei ole juurikaan tuottanut todellista vaikutusta itse ilmastonmuutokseen. Kansainvälisen energiajärjestön IEA:n mukaan maailman hiilenkulutus saavutti edellisen huippunsa, noin 8 000 megatonnia, vuonna 2013. Yhdeksän vuotta myöhemmin, vuonna 22, maailman hiilen kulutus saavutti uuden huipputasen, 8 025 megatonnia, jolla kulutuksen ennustetaan pysyvän, ja jopa hieman kasvavan ainakin vuoteen 25 asti. Viime vuonna EU:n hiilenkulutus kasvoi 22 prosenttia vuoteen 20 verrattuna. Kiinan ja Intian hiilenkäyttö oli 11-kertainen EU:hun verrattuna ja kaksi kolmasosaa koko maailman kulutuksesta. Vuonna 25 EU:n hiilenkäytön ennustetaan olevan 45 prosenttia pienempi kuin vuonna 13, samalla kun Kiinan ja Intian kulutus on kasvanut 15 prosenttia. Aasia syö kaiken hiilen, minkä länsi säästää, ja nauraa matkalla pankkiin.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjunta ja hillintä on joukkuelaji. Kisa päättyy vasta, kun koko joukkue on maalissa. Se, että joukkueen pikkiriikkinen priimus on maalissa kauan ennen muita, ei auta muuta joukkuetta — ei lyhennä matkaa metriäkään eikä paranna kokonaisaikaa sekuntiakaan. Käytännössä sopeutumisen tulisi siis olla Suomen tie, mutta kuten ideologian ohjaama torjunta on todellisuudelle vierasta, niin on myös ideologian ohjaama sopeutuminen.

Tätä selontekoa lukiessa tulevat väkisin mieleen Veikko Huovisen Hamsteri ja Rurik. Kansa on Rurik, jolla viherideologinen hallintohamsteri maksattaa fantasiansa. Selonteossa todellisuudesta vieraantunut hallinto pohtii ylhäältä alaspäin kaikkea mahdollista, jonka kartoittamiseen, kuvaamiseen, arviointiin, suunnitteluun, jatkoprosessointiin ja seurantaan on käytetty ja tullaan käyttämään valtavasti henkilöresursseja, vaikka valtaosaan asioista ei liity mitään käytännön ongelmaa. Todelliset tarpeet olisi saatu selville kysymällä kaikilta ruohonjuuritason sidosryhmiltä, mitkä ovat kolme—viisi eniten todellisia käytännön ongelmia aiheuttavaa ilmastonmuutokseen liittyvää uhkaa, mutta todellisuuteen perustuva yhteenveto ei ehkä olisi sopinut tähän narratiiviin ilmastohätätilasta.

Olemme viime päivinä ihmetelleet, mihin ne valtion rahat menevät. No, ne menevät juuri tällaiseen. Tässäkin luodaan neljän vuoden lisätyökuorma pelkkään paperityöhön, vaatien valtavasti lisää hyväpalkkaisia hiirennapsuttelijoita. Aluehallintotaso huomioiden puhutaan sadoista, jopa tuhansista henkilötyövuosista, joilla maan tasolla ei tapahdu vielä mitään. Taas meidän byrokratihimmeli kasvaa ja pohtii lisää turhia asioita.

Arvoisa puhemies! Ideologinen selonteko sulkee silmänsä ilmastonmuutoksen torjunnan aiheuttamilta uhkilta, jotka ovat käsillä juuri nyt. Energiajärjestelmä Euroopassa on ajettu romahduksen partaalle, ja pari esimerkkiä seurauksista:

Vedenottamoilla on oltava varavoimala mutta jätevesijärjestelmillä ei. Ihmisiä kehoitetaan hankkimaan kolmen päivän kotivara, mutta mitä tapahtuu vessoille? Kolmen päivän sähkökatko aiheuttaisi totaalisen jätevesikaaoksen — sille pitäisi tehdä jotain nyt.

Selonteossa varaudutaan hellekuolemiin, ja samaan aikaan energiaköyhyys kasvaa räjähdysmäisesti ja heikkokuntoiset ihmiset värjöttelevät kylmenevissä asunnoissaan. Kylmään kuoleminen on hellekuolemia pahempi ongelma. Tätä hallitus on korjaamassa uudistamalla asumisterveysasetuksen lämpöolosuhteiden toimenpiderajoja. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

Seuraava hallitus joutuu korjaamaan tämänkin sotkun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoiset edustajat, valitettavasti tätä keskustelua varten tässä yhteydessä varattu tunti alkaa olla käytetty, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.59.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.30.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu, edustaja Mäkisalo-Ropponen.

17.31 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tärkein keino vähentää ilmastomuutoksen vaikutuksia on ilmastomuutoksen hillintä. Ilmastomuutokseen sopeutumisella on kuitenkin kansainvälisen ilmastomuutoksen hillinnän onnistumisen kannalta kiinteä yhteys. Ilmastomuutoksen hillinnän tavoitteena on ilmastomuutoksen rajoittaminen mahdollisimman vähäiseksi, ja sopeutumisella pyritään ratkaisemaan muutoksen aiheuttamia haitallisia seurauksia. Sopeutumiseen on kohdistettava toki riittävä rahoitus, mutta samalla on syytä muistaa, että kysymys ei ole pelkästään kustannuksista vaan samalla teemme panostuksia kohti ilmastokestävämpää yhteiskuntaa. Nyt tehtävien panostusten avulla voidaan vähentää jo nyt ja etenkin tulevaisuudessa mahdollisesti tapahtuvia taloudellisia, inhimillisiä ja luontoon kohdistuvia vahinkoja ja hyötyä sopeutumisen tarjoamista mahdollisuuksista. On siis osattava laskea myös vaihtoehtokustannuksia ja erityisesti sitä, mikä on tekemättömyyden ja toimimattomuuden hinta.

Yhteiskunnan ilmastokestävyys ja muutosresilienssin vahvistaminen korostuu lähitulevaisuudessa entistä enemmän. Molempia asioita vahvistetaan tutkimustietoon perustavalla päätöksenteolla ja kaikkien tahojen mukaan ottamisella ratkaisujen etsimiseen. Tietopohjan vahvistamisen lisäksi on myös sen hyödynnettävyyttä tarpeen parantaa. Sääilmiöihin ja ilmastomuutokseen liittyvien vaikutusten ja vahinkojen arvioinnissa ei Suomessa hyödynnetä kvantitatiivisia aineistoja läheskään täysimääräisesti eikä myöskään sopeutumistoimien vaikuttavuuden arviointia tehdä riittävästi. Tarvitaan myös tutkimusta siitä, miten varmistetaan siirtyminen kestävämpään yhteiskuntaan oikeudenmukaisesti. Haavoittuvassa asemassa olevat ihmisryhmät eivät saa kärsiä näistä toimenpiteistä.

Arvoisa puhemies! Sopeutuminen koskettaa laaja-alaisesti kaikkia ministeriöitä ja eri hallintoaloja ilmastomuutoksen moninaisten ja laaja-alaisen seurausten vuoksi. Valtionhallinnon lisäksi alueilla, kunnilla, yrityksillä, järjestöillä ja muilla toimijoilla on merkittävä rooli sopeutumisessa, sillä suuri osa käytännön sopeutumistoimenpiteistä tehdään paikallisella ja alueellisella tasolla. Ilmastomuutokseen sopeutuminen ei ole muusta toiminnasta erillistä, vaan muuttuvan ilmaston vaikutuksiin on varauduttava politiikkajohdonmukaisesti kaikilla toimialoilla, joilla se suoraan tai välillisesti vaikuttaa toimintaympäristöön ja keskeisiin toiminnan edellytyksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

Kunnissa tunnustetaan tällä hetkellä varsin monipuolisesti erilaiset ilmastonmuutokseen liittyvät riskit, kuten myrskyt, rankkasateet ja äkilliset lumikuormat, pitkittyneet helle- ja kuivuusjaksot, pohjaveden pinnan laskeminen ja talviaikaisen liukkauden lisääntyminen. Kuntien sopeutumistoimet ovat kuitenkin keskittyneet pääosin vain muutamille aloille, lähinnä tekniselle toimialalle. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen vaatii huomiota teknistä sektoria laajemmin kunnan tehtävissä ja palveluissa. Kaksi ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta merkittävää kokonaisuutta, sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi, ovat siirtyneet hyvinvointialueiden tehtäviksi vuoden alussa, ja hyvinvointialueiden roolia ja vastuita sopeutumistyössä on tarpeen tarkastella tarkemmin osana alueellista ja hyvinvointialueiden kehittämistyötä.

Puhemies! Vaikka Suomi on verrattain turvassa ilmastonmuutoksen vakavimmilta seuruksilta ja vaikka olemme maailmanlaajuisesti katsoen hyvin varustautuneet ilmastonmuutoksen tuomiin lisähaasteisiin, kyllä meilläkin on vielä tehtävää. Suomen keskilämpötila on kohonnut 1800-luvun puoliväliin verrattuna yli kaksi astetta, mikä on noin kaksi kertaa enemmän kuin maapallon keskilämpötila on noussut. Ilmaston lämpeneminen on jo aiheuttanut meillä laaja-alaisia muutoksia luontoekosysteemille ja luonnon monimuotoisuudelle. Ilmastonmuutoksen odotetaan kiihdyttävän luontokatoa, ja luontokato voimistaa taas ilmastonmuutosta. Esimerkiksi Lapissa ilmastonmuutos uhkaa vakavasti perinteisen poronhoitoelinkeinon harjoittamista. Poronhoito on erottamaton osa saamelaiskulttuuria, ja ilmastonmuutoksella on myös suuria sosiokulttuurisia vaikutuksia.

Ilmastonmuutoksen kansainväliset heijastusvaikutukset ulottuvat Suomeenkin, esimerkiksi voimistuneen väestöliikehännän muodossa. Ilmastonmuutos aiheuttaa erityisesti kehittyville maille suuria ongelmia ja koettelee niiden kantokykyä. Ilmastonmuutos ja luontokato rapauttavat taloudellisen toiminnan perustaa, ja niillä on merkittävä vaikutus monien maiden ruoka- ja ravitsemusturvaan sekä veden ja energian saantiin. Ne myös lisäävät pakolaisuutta, muuttoliikettä, köyhyyttä ja epätasa-arvoa sekä konflikteja ja myös riskiä eläinvalitteisille pandemioille. Suomen tulee siis edelleen tukea kehittyvien maiden ilmastotoimia kehitysyhteistyövaroin sekä osana ulko- ja kehityspolitiikkaa. Se on myöskin Suomen kannalta välttämätöntä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

17.36 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Tämä selonteko hyppää askeleen eteenpäin sen osalta, että siinä ei enää niinkään intetä siitä, muuttuuko ilmasto, ja jos muuttuu, millä vauhdilla tai mitkä ovat oikeanlaiset ilmastotoimet. Selonteko keskittyy sopeutumiseen, siis siihen annettuun tosiasiaan, että ilmastonmuutos tapahtuu ja sen kanssa on eletävä. Kaikessa karuudessaan näkökulma on rehellinen. Ilmasto siis muuttuu, ja siihen on sopeuduttava. Muutokset eivät Suomessa liene äkillisiä, vaan niitä voidaan ennakoida hyvissä ajoin. Ilmastonmuutos vaikuttaa luontoon ja sitä kautta yhteiskuntaan ja talouteen. Näin tapahtuu, halusimmepa me sitä tai emme. Se ei ole siis jokin irrallinen asia, joka josain elämän ulkopuolella tapahtuu, vaan se on läsnä kaikkialla. Sopeutuspolitiikan on tasanapainoitava arjen keskellä, ja hyötyjen ja haittojen tulee jakautua sekä sosiaalisesti että alueellisesti oikeudenmukaisesti. Oikeudenmukaisuus ei ole raippaa vaan kannustamista.

Suomessa ilmastonmuutos tulee näkymään poikkeuksellisen selvästi, sillä talvet lämpenevät pohjoisilla leveysasteilla muuta maailmaa enemmän. Leudot talvet eivät kuitenkaan automaattisesti ole pelkästään huono asia, vaan esimerkiksi maatalous- ja energiasektori

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

voivat hyötyä muutoksesta. Maailmanlaajuisesti vertailtuna Suomi on varautunut ilmastomuutoksen tuomiin lisähaasteisiin, emmekä me ole täällä sellaisia, joille muutos tulisi yllätyksenä. Suomen sisälläkin alueet kokevat ilmastomuutoksen vaikutukset eri tavalla. Maaseudulla ilmastomuutoksella on suora vaikutus elinkeinoihin, kun taas kaupungeissa vaikutukset voivat jäädä vähäisemmiksi. Alueelliset erot on huomioitava sopeutuspolitiikassa. Se on viisautta ja kaikella tavalla järkevää.

Puhemies! Muutos on aina sekä riski että mahdollisuus. Jos emme suhtaudu ilmastomuutokseen sen vaatimalla vakavuudella, voimme olla varmoja, että riskit toteutuvat. Ummehtunut väittely mielipiteiden ja luulojen pohjalta johtaa siihen, että emme pääse käsiksi hyötyihin, koska niitäkin on olemassa. Muuttuvat lämpötilat ja sademäärät lisäävät maatalouden riskiä satojen määrän ja laadun alenemiselle. Metsätalouden riskinä ovat taas kasvavat tuulituhot ja pitkien hellejaksojen aiheuttamat metsäpalot. Nämä riskit on kyettävä minimoimaan, koska jokainen meistä hyvin tietää, mikä valtava merkitys esimerkiksi onnistuneella ja Suomen kattavalla ruuantuotannolla on jokaisen suomalaisen elämässä. Omavaraisuutemme lisääminen on keskeinen tulevaisuusvelvoite, josta emme voi millään tavalla tinkiä. Kuluva vuosi on osoittanut, että kriisien keskellä korkea omavaraisuusaste on paras keino puolustautua globaaleja uhkia vastaan.

Puhemies! Tutkittuun tietoon pohjautuvilla sopeutustoimilla voimme selättää nämä riskit ja ottaa hyödyn irti pidemmästä kasvukaudesta ja lisääntyvästä lämmöstä. Pellot ja metsät tarvitsevat hoitoa myös jatkossa, mutta myös hoitomenetelmien on sopeuduttava muutokseen. Maataloustuotannon monipuolinen ja alueellisesti hajautettu tuotantorakenne on Suomen vahvuus. Perusasioita ja siksi niin tavattoman tärkeitä.

Puhemies! Ilmastomuutokseen sopeutuminen on, totta kai, globaali haaste. Pidetään siis huolta, että kansainvälisellä yhteistyöllä suurimmat saastuttajat kantavat myös vastuuta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo poissa. — Edustaja Kiviranta.

17.41 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Ilmastomuutoksen torjuminen on tietysti erittäin tärkeä tavoite. Ilmastomuutos voimistaa sään ääri-ilmiöitä, lisää epävakaisuutta ja lämmittää koko maapallon ilmastoa aiheuttaen samalla esimerkiksi pahentuvaa kuivuutta ja enemmän luonnonkatastrofeja. Alueiden muuttuminen elinkelvottomiksi johtaa globaalin muuttoliikkeen voimistumiseen.

Ilmastomuutos ei kuitenkaan tunne kansallisia rajoja. Sen takia kansalliset ilmastomuutoksen vastaiset toimet eivät ole tehokkaita, elleivät kaikki tee niitä. Tarvitaan nimenomaan rajat ylittävää yhteistyötä, johon kaikki maapallon valtiot osallistuvat. Valitettavasti tällaisen yhteistyön sopiminen on erittäin vaikeaa. Tästä on tuoreena osoituksena Egyptin ilmastokokouksen hyvin laiha anti marraskuussa 2022.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti vaikuttaa siltä, että kansainvälinen yhteistyö ei kykene saavuttamaan tuntuja edistysaskeleita ilmastomuutoksen hillitsemiseksi, saati torjumiseksi. Vain kaikkien tukema ilmastomuutostyö on tehokasta, koska ilmastomuutos ei tunne rajoja. Kansallisilla ilmastotoimilla me tulemme monesti ainoastaan ampuneeksi itseämme jalkaan taloudellisessa mielessä. Helposti käy niin, että kieltämällä tai rajoittamalla jotain tiettyä taloudellista toimintaa tämä toiminta siirtyy johonkin toiseen paikkaan, jolloin päästöt eivät vähene vaan saattavat jopa lisääntyä, mutta me kärsimme taloudellisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 147/2022 vp

On tärkeää olla hyvin tarkkana siitä, että ympäristön hyväksi tehdyt teot ovat aidosti vaikuttavia, ja siitä, ettemme syyttää suotta tee itsellemme haitallisia päätöksiä. Isoilla toimijoilla, kuten Yhdysvalloilla ja Kiinalla, on päävastuu globaalin ilmastopolitiikan johtajina. Meidän ei kannata yrittää olla kokoamme suurempi. Siitä ei tyylipisteitä jaeta, eikä kukaan muista siitä kiittää — sen sijaan kärsimme taloudellisesti.

Yhtenä esimerkkinä voisin ottaa sen täällä päivällä esillä olleen asian — taisi tulla vihreiden puheenvuorossa — että pitäisi siirtyä jatkuvaan kasvatukseen metsätaloudessa yhä enemmän. Jatkuva kasvatusta merkitsee tutkimusten mukaan sitä, että metsätalouden tuotto alenee 20—40 prosenttia, ja jos tällainenkin ratkaisu tehdään, niin kannattaa sitten kuitenkin muistaa se, että metsäteollisuuden osuus Suomen viennistä on noin 20 prosenttia. Silloin täytyy jo valmiiksi kaikkien miettiä, mistä olisivat valmiita tinkimään, kun kuitenkin viennillä täytyy maksaa se tuonti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne poissa. Edustaja Hänninen poissa. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

17.44 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on ollut todella tärkeää tulevaisuuskeskustelua. Lapset ja nuoret ovat tulevaisuutemme, ja jos välitämme lapsista ja nuorista aidosti, meidän tulee tehdä kaikkemme ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja myös siihen sopeutumiseksi. Toissa vuonna Vanhus- ja lähimmäispalvelun liiton VALLIn myöntämän isovanhempi-tittelin saivat Aktivistimummot, jotka puhuvat kestävän kehityksen puolesta, koska haluavat tehdä asioita ja tekoja nimenomaan lastenlastensa tulevaisuuden puolesta. Minulle syntyi tällä viikolla 14. lapsenlapsi ja olen myös yhden lapsen isomummi, ja siksi oikein mielelläni liityn tähän aktivistimummojen joukkoon. Toivon tällaista yhteiskunnallista aktiivisuutta yhä enemmän. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.